

نگاه

مرور مفهوم «شیب ملایم»

پویا نعمت‌اللهی

● دولت از همان زمان که تصمیم خود را برای اجرای گام دوم هدفمندی گرفت، بارها اعلام کرده که شیب افزایش قیمت‌ها در این گام، یک «شیب ملایم» است.

از سوی دیگر شاهد بودهایم که دولت در این گام، قیمت بنزین را ۴۰۰تومان به ۷۰۰تومان افزایش داد. . برخی رسانه‌ها از این میزان ۳۰۰تومانی افزایش نرخ تحت‌عنوان «افزایش ۷۵درصدی» یاد کرده و آن را به هیچ‌و «شیب ملایم»ندانستند.

اکتون سوال این است که منظور دولت از «ملایم» چیست؟ - و چرا دولت همچنان افزایش فوق را «ملایم» می‌داند؟

برای پاسخ به این سوال باید به واقعیت‌های فراوری دولت در گام دوم هدفمندی توجه داشت.

ابتدا اینکه دولت، با یک تکلیف قانونی (مبنی بر رسیدن به قیمت مطرح در قانون هدفمندی یارانه‌ها) روبه‌رو است. به‌نظر می‌رسد مراد از «شیب ملایم» را باید به معنای «اصلاح قیمت‌های حامل‌های انرژی بر اساس نص صریح قانون» در راستای رسیدن تدریجی به قیمت‌های قوب تلقی کرد. از این حیث، شفاف‌سازی مفهوم «ملایم» و «غیرملایم»بودن شیب اصلاح قیمت‌ها کاملاً قابل فهم است. بدیهی است ملایم‌بودن شیب، از منظر همه اقدار جامعه به یک معنا «اندازه» نیست. از دیدگاه اقتصادی، این واژه «ملایم» در تناظر با گروه‌های درآمدی تعریف می‌شود و نمی‌توان اطلاق معینی را بر آن مرتب داشت.

اما از دیدگاه اقتصاد سیاسی، باید قبول کرد که بنزین در حوزه متغیرهای اساسی و تاثیرگذار است و از این‌رو شیوه‌های مرتب بر اجرای‌کردن افزایش قیمت آن نیز، به همان اندازه تاثیرگذار خواهد بود.بنابراین در یک کلام، به‌نظر می‌رسد «شیب ملایم» هنوز هیچ تعریف درستی از حیث آمار و ارقام ندارد. از سوی دیگر، نباید از دولت انتظار داشت که افزایش قیمت بنزین را به‌طور بطلی و بسیار آرام در دستور کار قرار دهد. به بیان دیگر؛ از همان اول هم معلوم بود که کسری‌های منابع درآمدی ناشی از اصلاح قیمت‌ها به اندازه‌ای است که دولت گریزی جز تشبث به «افزایش قابل‌توجه قیمت» پیش‌رو ندارد. به بیان دیگر، هرگاه دولت با «تعارف» و «رودربایستی» دست به کاهش اندک قیمت‌ها می‌زد، آن‌گاه به واقع در کبسه خود نتیجه‌ای بهتر از همان نتیجه‌ای که دولت قبلی گرفت، نخواهد داشت. از دیدگاه آماری هم موضوع در همین قالب می‌تواند مورد بررسی قرار گیرد. . چراکه دولت مجاز است که برای کل دوم، حدود ۴۸هزارمیلیاردتومان از محل اصلاح قیمتی داشته باشد. حال اگر دولت بخواهد که همچنان به تمایلی افرادی که در گام اول یارانه گرفته‌اند،مجددا در گام دوم هم یارانه پرداخت کند (و با فرض اینکه مبلغ آن یارانه هم به اندازه همان ۴۵هزار۰۰۰تومان باشد)، آن‌گاه به آن معنا خواهد بود که ماهانه ۲۵هزارمیلیاردریال پول به مردم بدهد (یعنی سالانه حدود۴۲هزارمیلیاردتومان)

اما طبق نص قانون، باید فقط نیمی از آن ۴۸هزار تا را به مردم بدهد (یعنی ۲۴هزارمیلیاردتومان)

به این ترتیب اگر دولت اقدام به «افزایش اندک قیمت‌ها» می‌کرد، هرچند ممکن بود؛ از حمله رسانه‌های منتقد خود در آمان بماند، اما در هنگام تخصیص یارانه‌ها مسلمان‌بادشورای‌ها و تنگناهای سنگین‌تری مواجه می‌شد که باز هم مورد بورش همان رسانه‌ها قرار می‌گرفت. از سوی دیگر، همه معترف هستند که حتی اگر یک تومان هم به قیمت بنزین اضافه شود، قاعدتاً مردم همچنان «غرولند» و «ایرنا نراضیانی» می‌کنند. یعنی افزایش «ملایم»! و «غیرملایم» نقش چندانی در سطح رضایت مردم بازی نمی‌کند. بنابراین رفتار عقلایی دولت در اقدام به افزایش قیمت‌ها، دقیقاً می‌تواند همین رفتاری باشد که دولت در گام دوم دنبال کرده است. . دقت داشته باشیم که به‌طورکلی؛ هرگونه «اصلاح قیمت بنزین» با هر سطحی از «شیب» که باشد، بدون تردید باید بتواند در میان‌مدت، نقش مهمی در رسیدن از اوضاع نامناسب به اوضاع «بالنسبه مطلوب‌تر» بازی کند. هرچند عمده منتقدان هم بارها اعتراف کرده‌اند که رسیدن به اهداف عالی تر اقتصادی، هرگز از مسیر افزایش حداقلی قیمت بنزین عبور نمی‌کند. برخی محاسبات حاکی است که هرگاه دولت بخواهد که طبق قانون عمل کرده و سهم هر سه گروه را بدهد (یعنی سهم خانوارها و تولید و خود دولت)، آن‌گاه باید دو اتفاق بیفتد: اول اینکه تعداد یارانه‌گیرها از ۷۷میلیون به ۴۴میلیون برسد. دوم اینکه میزان افزایش نرخ‌ها باید به اندازه ۶۰درصد باشد. اکنون دولت با تدبیر خود، نرخ بنزین را به حدود بالای این میزان رسانده است (به‌طورکلی میزان متوسط رشد قیمت حامل‌های انرژی در گام دوم، به مرز ۶۰ درصد هم نمی‌رسد) از این‌رو مفهوم «شیب ملایم» از ابتدا، ناظر بر همین الزامات بدیهی بوده که اتفاقاً دولت هم به خوبی و با میزان حساب‌شده‌ای دست به همین اقدام زده است.

نگر

پیش‌بینی تورم یک‌رقمی برای سال ۹۵

● ایستنا: اگر عواملی که باعث کاهش تورم در سال ۹۲ شد ادامه پیدا کند می‌توانیم امیدوار باشیم در سال ۹۵ به تورم یک‌رقمی در کشور برسیم. مسعود نیلی - مشاور رئیس‌جمهور در امور اقتصادی - در سمینار تحولات پیش‌روی حرفه حسابداری و مالی در دوره گذار به محیط کسب‌وکار بین‌المللی گفت: تورم و رکود به‌صورت توانمان برای اقتصاد کشور به‌خصوص از سال ۹۱ شکل بارزی به خود گرفته است به‌طوری که تورم از ۱۲/۴درصد در سال ۸۹ به ۲۰۰/۵درصد در سال ۹۰، به ۲۰۰/۷درصد در سال ۹۱ و در نقطه اوج خود به ۴۳درصد در مرداد ۹۲ رسید که این میزان بالاترین تورم از سال ۷۴ در اقتصاد کشور تجربه شد.

اقتصاد

توزیع ناعادلانه درآمدها در پی پرداخت یارانه نقدی

ادامه از صفحه ۴

با توجه به اینکه یارانه نقدی پرداختی سهم بیشتری از کل مخارج خانوارهای کم‌درآمد نسبت به خانوارهای پردرآمد را تشکیل می‌دهد، انتظار بر آن است که افزایش رفاه خانوارهای کم‌درآمد در نتیجه پرداخت یکسان به همه خانوارها بیش از خانوارهای پردرآمد باشد. اما نفع‌تها تورم حاصل از هدفمندکردن یارانه‌ها، بلکه آثار نپایایی توزیعی ناشی از پرداخت یارانه نقدی نیز می‌تواند سبب بهر‌مندی نپایی بیشتر خانوارهای پردرآمد نسبت به خانوارهای کم‌درآمد در نتیجه اجرای این سیاست شده باشد.

به‌رغم آنکه به‌طور مستقیم پرداخت نقدی به همه خانوارها عم از پردرآمد و کم‌درآمد یکسان بوده است؛ می‌توان نشان داد با درنظر گرفتن همه فعل و انفعالات اقتصاد ملی در نتیجه این پرداخت، در نهایت خانوارهای پردرآمد بسیار بیشتر از خانوارهای کم‌درآمد از این پرداخت سود می‌برند.

هدفمندی و تحریم ۲ دلیل شوک تورمی ۳ سال گذشته

در اثر اجرای این قانون، خانوارها به صورت ماهانه و بر اساس تعداد افراد دریافتی داشتند و از طرفی به چند طریق هزینه‌های خانوار افزایش یافته است. نخست به طور مستقیم به سبب افزایش قیمت کالاهای مشمول این قانون و دوم به صورت غیرمستقیم و به سبب افزایش قیمت کالاهای مشمول این قانون و سوم به صورت غیرمستقیم و به سبب افزایش قیمت کالاهای واسطه‌ای که در تولید سایر کالاهامورد استفاده قرار می‌گیرد و باعث افزایش قیمت تمام‌شده یک کالا و افزایش قیمت آن شده است. پس از هدفمندی یارانه‌ها سه شوک تورمی در سه ماهه آخر سال ۸۹، دو ماهه آخر ۹۰، مهر و آبان ۹۱ طی سه سال اخیر اتفاق افتاده است. شوک اول مصادف با اجرای فاز اول هدفمندکردن یارانه‌هاست. شوک دوم به شوک اول نرخ ارز مربوط می‌شود که دی و بهمن ۹۰ نرخ ارز ۳۷درصد افزایش یافت و شوک سوم به شوک دوم ارزی در اوایل پاییز ۹۱ مربوط می‌شود که مربوط به شهریور و مهر ۹۱ با افزایش ۵۴درصدی نرخ ارز است. بنابراین می‌توان بخش مهمی از تورم موجود را به‌ افزایش هزینه‌های تولید و افزایش نرخ ارز نسبت داد و افزایش هزینه‌های تولید و ارز خود معلول عوامل دیگری هستند که مهم‌ترین آنها هدفمندکردن یارانه‌ها و تحریم است.

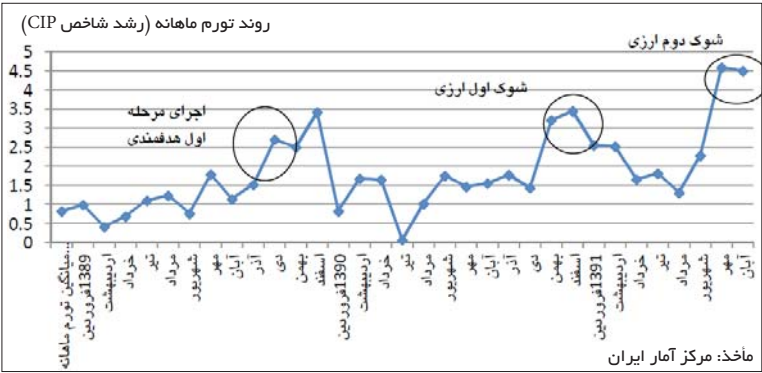
مقایسه وضعیت تورم در مناطق شهری و روستایی از سال ۸۳ تا ۹۱ نشان می‌دهد با وجود انطباق تورم مناطق روستایی و شهری قبل از هدفمندی یارانه‌ها با نزدیک‌شدن به موعد اجرای هدفمندکردن یارانه‌ها نرخ تورم در مناطق روستایی به نحو معناداری از مناطق شهری پیشی می‌گیرد که کمتر سابقه داشته است. با درنظر گرفتن شکاف درآمدی موجود میان خانوارهای شهری و روستایی، وضعیت تورم نشان می‌دهد که اجرای این سیاست ممکن است حتی به افزایش این شکاف و بدتر شدن توزیع درآمدها منجر شده باشد.

افزایش قیمت انرژی از دلایل اصلی افزایش نرخ ارز

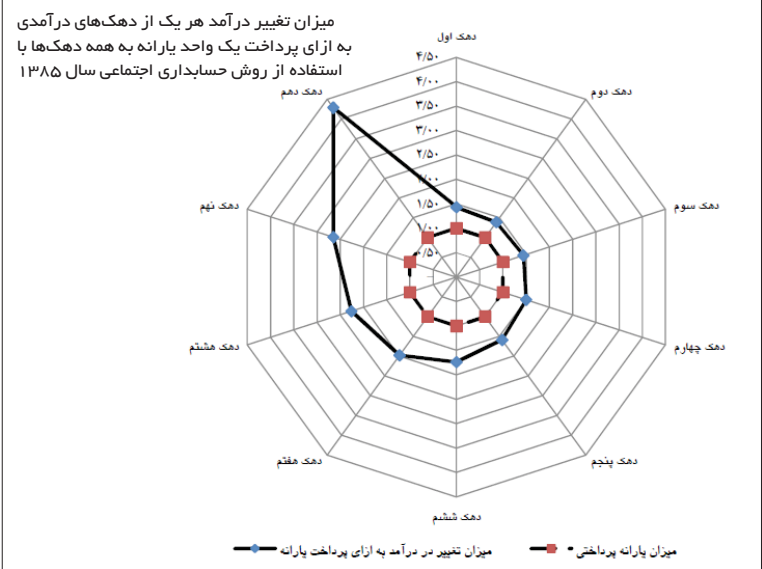
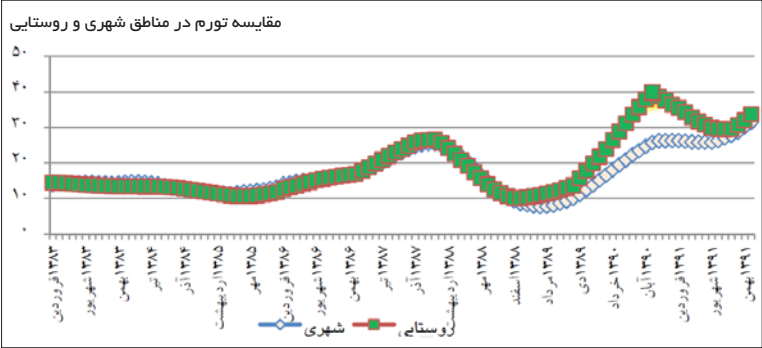
بر اساس مطالعات صورت‌گرفته یکی از دلایل اصلی افزایش نرخ ارز، اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌های انرژی بوده است. تا پایان سه ماهه سوم سال ۸۹، نرخ ارز آزاد رسمی شکاف کمی با هم داشتند اما به موازات اجرای مرحله اول هدفمندی یارانه‌ها، نرخ ارز آزاد از نرخ ارز رسمی پیشی گرفته و شکاف میان این دو نرخ از سه ماهه چهارم ۸۹ شروع شد. دلایل این اتفاق نخست انتظارات تورمی و کاهش ارزش پول ملی که موجب افزایش تقاضای ارزهای خارجی به‌منظور حفظ قدرت خرید می‌شود، بوده و دوم افزایش تقاضا برای ارز در پی بر هم خوردن قیمت‌های نسبی داخلی و خارجی عنوان می‌شود. در واقع با افزایش هزینه‌های تولید، واردات کالاهای مقرون به‌صرفه شده و تقاضای ارز برای انجام واردات افزایش خواهد یافت.

چرا اعتبارات عمرانی کاهش یافت

مهم‌ترین تکتک‌ای که در حال حاضر موضوع هدفمند

ماخذ: مرکز آمار ایران

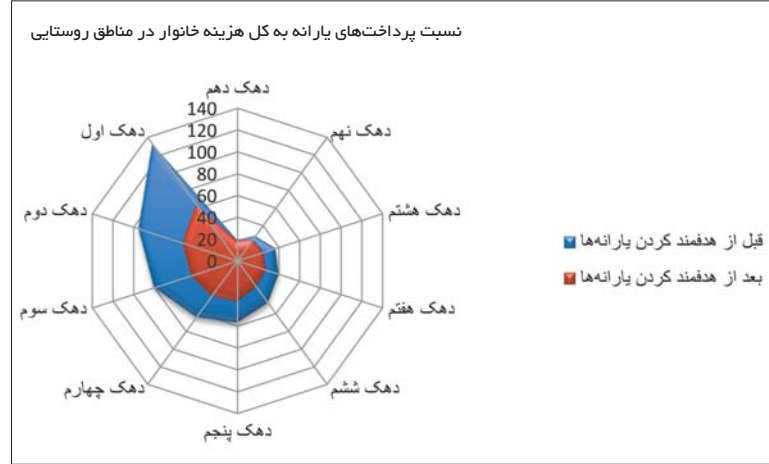
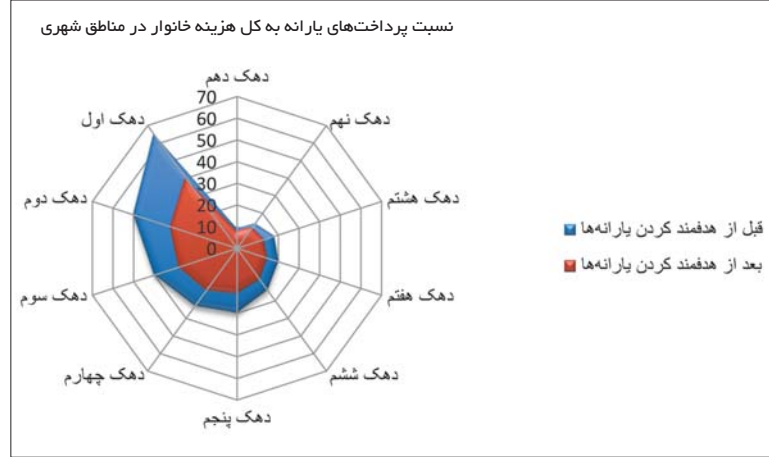

در ابتدا باید بگوییم که من به هیچ وجه معتقد به این امر نیستم که فاز نخست هدفمندی یارانه‌ها دستاورد نداشت. به آن دلیل که اگر قیمت حامل‌ها به سمت واقعی شدن پیش نمی‌رفت؛ میزان مصرف را نمی‌توانستیم مدیریت کنیم بنابراین ممکن بود به سمت قطع برق پیش رویم. اما مشکلی که در فاز نخست وجود داشت، آن بود که تفاوت زیاد بین منابع و مصارف وجود داشت و تمام مشکلات نیز از این محل ناشی می‌شد. همین کسری منابع هم سبب شد اثرات مثبت هدفمندی تحت‌الشعاع قرار گیرد. اما در این فاز اولاً رشد ۵۰۰ درصدی قیمت‌ها در فاز نخست به ۵۰درصد کاهش یافته بنابراین از حیث افزایش قیمت‌ها فاز دوم را نمی‌توان فاز دانست. این افزایش ۵۰ درصدی که در این فاز مدنظر قرار گرفته تازه قیمت‌ها را به نرخ واقعی پایان سال ۹۱ نزدیک می‌کند. از سوی دیگر با توجه به اینکه تعدادی از یارانه‌گیران برای فاز دوم انصراف دادند همچنین قیمت حامل‌ها نیز تا حدودی افزایش یافته بنابراین برای آمسال پیش‌بینی می‌شود دولت با کسری منابع مواجه نباشد و بتواند کل یارانه نقدی را با درآمدهای حاصل‌شده تأمین کند.

دولت یازدهم موظف به افزایش قیمت‌هاست

یهمن آرمان، کارشناس اقتصادی

مرحله نخست با فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها تفاوت‌های آشکاری با یکدیگر دارد. در فاز نخست کارشناسان و تحلیلگران بارها اعلام کردند پرداخت یارانه نقدی به همه اقشار جامعه اقدامی منطقی نیست اما رئیس‌جمهور وقت هم‌عقیده با نظرات کارشناسان نبود و اعتقاد داشت پول نفت متعلق به همه مردم است و باید سر سفره همه برود. اما در فاز دوم بنا بر اقتضات جامعه، کارشناسان معتقد هستند که قیمت‌ها باید اصلاح شود و همانطور که مجلس نیز تصویب کرده است دولت موظف به اجرای آن خواهد بود. متأسفانه در طرح انصراف از یارانه‌ها به دلیل بیلبانات ضعیف صداوسیما تنها هفت‌درصد از مردم انصراف دادند که این به معنای آن است که ۹۳درصد از مردم کشور زیر خط فقر قرار دارند. که البته این آمار چندان با واقعیت جامعه همخوانی ندارد. وقتی به آمار اعلام‌شده از سوی وزارت امور خارجه نگاه می‌کنیم می‌بینیم که پنج‌میلیون و ۳۰۰هزار نفر ایرانی مقیم خارج ثبت شده و یک‌میلیون و ۷۰۰هزار نفر ثبت‌نشده وجود دارد. با توجه به اینکه سالانه حدود ۱۷۰ تا ۱۸۰هزار نفر مهاجرت تحصیلی در کشور داریم، به نظر می‌رسد آمار واقعی جمعیت کشور ۶۷میلیون نفر باشد که این نشان‌دهنده در صد خطا در ثبت‌نام در خواست‌کننده یارانه است.

کترینگ گشنیز

وقت نهار لذت ببرید!

قابل توجه شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی و خصوصی (۱۰ نفر به بالا)

تلفن: ۷۷۱۵۹۷۷۱-۷۷۱۵۹۳۵۳

برنج ۱۰۰٪ ایرانی با گوشت گوسفندی

با قیمت باورنکردنی!

رئیس سازمان هواپیمایی خبر داد

سیگنال‌های مثبت

«ایرلاین»های آمریکایی به ایران

● **مهر:** رئیس سازمان هواپیمایی کشوری با اشاره به اجرای آزادسازی نرخ بلیت هواپیما تا دو ماه آینده گفت: پاسخ‌های مثبتی برای ورود هواپیما صورت گرفته است و در هفته‌های آینده این قطعات وارد کشور می‌شود. علیرضا جهانبگیریان در جمع خبرنگاران در پاسخ به پرسشی درخصوص آزادسازی نرخ بلیت هواپیما در فاز دوم اجرای هدفمندی یارانه‌ها گفت: آزادسازی نرخ بلیت بر اساس ماده ۱۶۱ قانون برنامه پنجم توسعه باید اجرایی شود و معمولاً آزادسازی منجر به رقابت بیشتر و رقابت به کاهش قیمت و افزایش تسهیلات و رفاه مسافران می‌شود. او گفت: در کشورهای دیگر دنیا با این هدف آزادسازی شکل گرفته و هدف مهم از اجرای این قانون این است که به رفاه مسافران

برسیم. رئیس سازمان هواپیمایی کشوری با اشاره به اینکه افزایش قیمت در جامعه ما، منحصراً به بلیت هواپیما نیست، گفت: در زمینه کالاهای و خدمات متناسب با نرخ تورم و افزایش عوامل هزینه‌ای، افزایش قیمت اتفاق می‌افتد. جهانبگیریان با اشاره به اینکه آزادسازی نرخ بلیت به کنترل قیمت کمک می‌کند، گفت: در گذشته هر دوسال یکبار یا هر ساله افزایش قیمتی در نرخ بلیت هواپیما داشتیم اما با اجرای آزادسازی و ایجاد رقابت در صورت افزایش بلیت بازهم در زمان‌های مشخص کاهش قیمت را خواهیم داشت. معاون رئیس رانوشهرسازی با بیان اینکه طبق آمار از آبان سال ۹۱ تاکنون افزایش قیمتی نداشتیم، گفت: در جریان اجرای آزادسازی نرخ بلیت حتی اگر قیمتها از نرخ کنونی هم بالاتر برود بازهم با قیمت کمتری از تورم طبیعی به فروش می‌رسد. او با بیان اینکه متنوع‌سازی نیز به ما کمک می‌کند که نرخ‌ها را به صورت متنوع اجرا کنیم، گفت: در مسیرها و زمان‌های مختلف و شرایط متفاوت قیمت‌ها متنوع می‌شود بنابراین، افراد متناسب با نیاز قیمت‌هایی در سطح فعلی یا پایین‌تر را خریداری می‌کنند. جهانبگیریان گفت: زمان اجرای آزادسازی مشخص نیست و در حال تهیه آیین‌نامه‌ها هستیم تا برای کنترل بازار و تأخیرات پروازی، اجرا شود اما تا دوماه آینده آزادسازی به اجرا می‌رسد. وی در پاسخ به سوال دیگری مبنی بر مذاکرات ایرلاین‌های ایرانی و شرکت‌های خارجی گفت: به‌دنبال موافقتنامه ژنو جلساتی در حال برگزاری است و به نظر می‌رسد در هفته‌های گذشته افق جدیدی بارشده باشد و ما از طرف مقابل که شرکت‌های آمریکایی هستند سیگنال‌های مناسبی دریافت کرده‌ایم. رئیس سازمان هواپیمایی گفت: در زمینه انتقال مالی مشکلاتی وجود دارد که در حال جریان است که به‌دنبال آن قطعات هواپیما وارد کشور می‌شود.